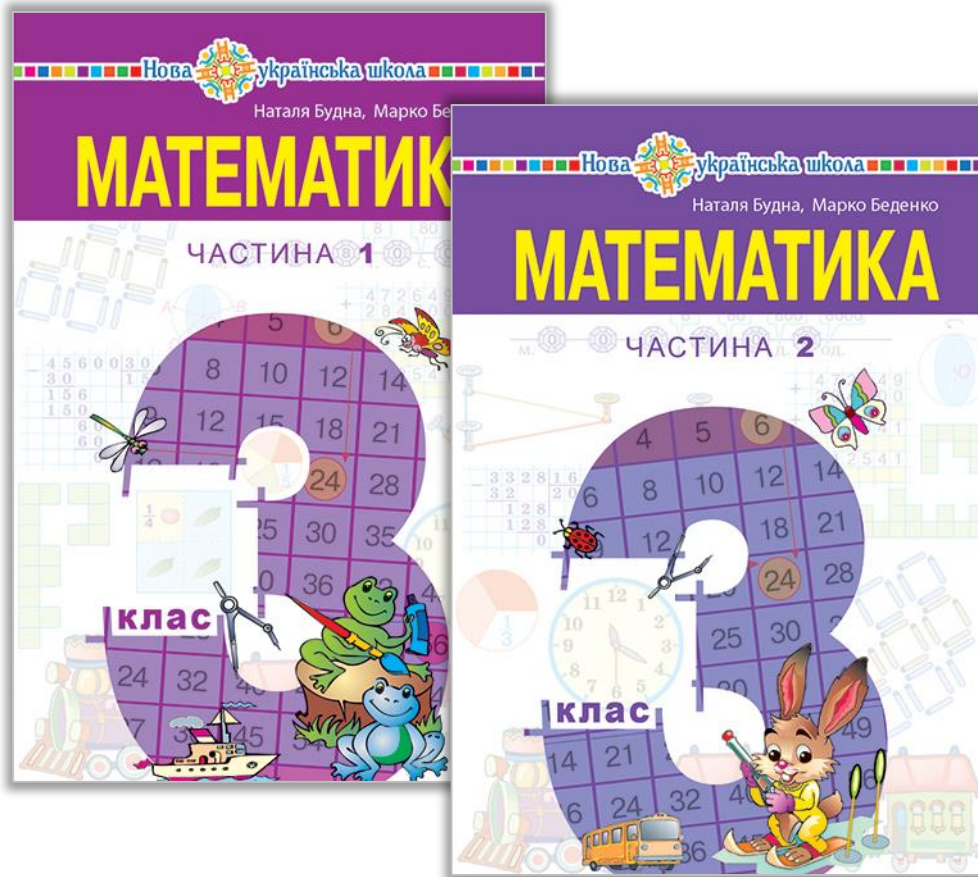

Н.О. Будна, М.В. Беденко

МАТЕМАТИКА
ПІДРУЧНИК ДЛЯ 3 КЛАСУ
закладів загальної середньої освіти у
2-х частинах

навчальна книга®
Богдан

www.bohdan-books.com www.bohdan-digital.com

Пропонуємо Вашій увазі підручник «Математика. 3 клас» авторів Будної Наталії Олександрівни та Беденка Марка Васильовича, який є концептуальною складовою частиною системи підручників цих авторів.

Даний підручник є переможцем у Всеукраїнському конкурсі проектів підручників для початкових класів.

- Зміст підручника відповідає типовій освітній програмі МОН України, розробленій під керівництвом О.Я. Савченко, охоплює всі змістові лінії Державного стандарту початкової освіти з математики та дозволяє забезпечити цілісність навчально-виховного процесу.
- У підручнику логічно поєднані два підходи до вивчення математики: традиційне та розвиваюче особистісно зорієнтоване навчання.
- Успішне навчання за підручником забезпечать чітка структуризація навчального матеріалу та апарат орієнтування.

Умовні позначення:

1

— завдання для класної роботи

— межа матеріалу уроку

11

— завдання підвищеної складності

— робота в парах/групах

13

— завдання для домашньої роботи

— порівняй

1 частина:

ЗМІСТ

I. Повторення вивченого матеріалу за 2 клас. Сотня	4
II. Письмове додавання і віднімання двоцифрових чисел	15
III. Дослідження таблиць множення і ділення чисел 2–6	22
Ділення з остачею	33
Доба, година, хвилина, секунда	54
Порівняння величин і чисел	60
IV. Дослідження таблиць множення і ділення чисел 7–9	71

2 частина:

ЗМІСТ

I. Тисяча	4
Нумерація трицифрових чисел	4
Усне додавання і віднімання чисел у межах 1000	7
Міри довжини	17
Міри маси	22
Письмове додавання та віднімання чисел у межах 1000	34
II. Множення і ділення в межах 1000	47
Множення і ділення з числами 0, 1, 10, 100	47
Множення і ділення розрядних чисел на одноцифрове число	60
Ділення числа на добуток (60 : 20, 800 : 40)	63
Множення суми на число і числа на суму (25 · 3, 4 · 31, 120 · 3)	64
Ділення суми на число (48 : 4, 84 : 7)	73
Перевірка ділення і множення	
Ділення на двоцифрове число (72 : 12, 120 : 15)	77
Дроби	81
Ділення з остачею	85
III. Повторення вивченого за рік. Ознайомлення з письмовим множенням і діленням	88
IV. Додаткові завдання	100

- Матеріал у підручнику розміщено поурочно

Назва розділу

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА 2 КЛАС. СОТНЯ

- 1 На українських грошових купюрах є портрети великих українців. Пригадай, кого зображено на цих купюрах.

- 2 Скільки гривень коштує кожна іграшка?

- 3 В одному дециметрі 10 сантиметрів.
 $1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$

В одному метрі 10 дециметрів.
 $1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$

Запиши, вставляючи потрібні числа. Що спільного у кожній парі рівностей?

Зразок.

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = 13 \text{ см}$$

$$10 + 3 = 13$$

$$6 \text{ м } 3 \text{ дм} = 63 \text{ дм}$$

$$60 + 3 = 63$$

$$5 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \square \text{ см}$$

$$50 + 1 = \square \square$$

$$4 \text{ м } 5 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$$

$$40 + 5 = \square \square$$

Теоретичний матеріал

Повторення вивченого матеріалу

Зразок виконання завдання

Криптограма

- 4 Скільки в кожному з даних чисел десятків? одиниць? Розташуй літери в порядку зростання чисел і прочитай слово.

56	72	49	90	63
А	Л	М	О	С

- 5 Якими фігурами позначили доданки, а якою — суму? $\triangle + \square = \diamond$

- 6 Розклади числа на розрядні доданки за зразком.

Зразок. $48 = 40 + 8$

$$35 = \square\square + \square \quad 78 = \square\square + \square \quad 92 = \square\square + \square$$

- 7 Розглянь фрагмент числового ряду. Знайди попереднє й наступне числа для числа 60.

53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

Виконай дії за допомогою числового ряду.

$$61 + 1 \quad 55 - 1 \quad 59 + 2 \quad 62 - 2 \quad 53 + 3 \quad 61 - 3$$

- 8 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

1) Від дошки довжиною 56 см відрізали кусок завдовжки 6 см. Скільки сантиметрів дошки залишилося?

2) Паркан завдовжки 43 м продовжили ще на 10 м. Скільки метрів становить довжина паркану тепер?

- 9 $54 + 1$ $20 + 10$ $48 - 1$ $72 - 10$ $36 - 6$ $58 - 8$
 $29 + 1$ $90 - 70$ $43 - 3$ $26 + 70$ $40 + 6$ $75 - 5$

- 10 Яке число отримаємо, додавши до найбільшого двоцифрового числа найменше одноцифрове?

- 11 $34 + 1$ $50 + 10$ $84 - 1$ $72 - 60$
 $26 + 1$ $90 - 40$ $48 - 8$ $24 + 40$
 $54 - 4$ $63 - 1$ $50 + 5$ $28 + 10$

Зразок виконання завдання

Робота з числовим рядом

Робота в парах

Домашнє завдання

Домашнє
завдання

Межа уроку

Завдання для
усного
розрахунку

Завдання
підвищеної
складності

12 В іграшковому комплекті 60 солдатів і 10 офіцерів. Скільки всього військових у цьому комплекті?

13 Прочитай вирази. Перевір, чи правильно знайшли їхні значення.

$$\begin{array}{ccc} 25 + 1 & 90 - 1 & 53 + 20 \\ 84 - 20 & 73 - 3 & \end{array} \rightarrow \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 26 & 89 & 73 & \\ \hline 64 & 70 & & \\ \hline \end{array}$$

54 Перевір, чи правильно вибрали схематичний малюнок до кожного завдання.

- 1) На островці посадили ялинку, а зліва від неї — дубок. (Малюнок А.)
- 2) На островці посадили ялинку, а потім — дубок, причому так, що ялинка опинилася зліва від дубка. (Малюнок Б.)

Зразок виконання

- Подача нового матеріалу супроводжується лаконічним поясненням, схемою чи малюнком.

- Теоретичні правила у підручнику виділені кольором (на плашці), що полегшує дітям процес запам'ятовування.

Робота в парах

41

$$\begin{aligned} x + 6 &= 10 \\ x &= 10 - 6 \\ x &= 4 \\ 4 + 6 &= 10 \\ 10 &= 10 \end{aligned}$$

Це — **рівняння**. Розв'язати рівняння — означає знайти таке числове значення змінної, при якому рівність буде правильною.

42 Повтори правило і розв'яжи рівняння.

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

$$5 + x = 11$$

$$x + 6 = 12$$

43 Складіть, розв'яжіть і порівняйте задачі.

1)

Було

7

Прилетіло

5

Стало

?

2)

Було

?

Прилетіло

5

Стало

12

3)

Було

7

Прилетіло

?

Стало

12

Друга і третя задачі є **оберненими** до першої. Усі три задачі — **взаємно обернені**.

44 Побудуй прямокутник зі сторонами 2 см і 1 см. Знайди його периметр.

45 Виконай дії спочатку з гривнями, а потім — із копійками.

$$57 \text{ грн } 20 \text{ к.} - 36 \text{ грн } 10 \text{ к.} + 6 \text{ грн } 50 \text{ к.} = \square \text{ грн } \square \text{ к.}$$

$$99 \text{ грн } 90 \text{ к.} - 24 \text{ грн } 30 \text{ к.} - 2 \text{ грн } 10 \text{ к.} = \square \text{ грн } \square \text{ к.}$$

$$64 \text{ грн } 50 \text{ к.} + 21 \text{ грн } 30 \text{ к.} - 3 \text{ грн } 50 \text{ к.} = \square \text{ грн } \square \text{ к.}$$

Правила

ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 1000

239 $310 + 220$ $430 + 70$ $530 - 260$
 $160 + 180$ $900 - 30$ $350 + 150$

240 При додаванні трицифрових чисел
одиниці додають до одиниць, десят-
ки — до десятків, сотні — до сотень.

Виконай додавання письмово.

$631 + 125$ $462 + 313$ $311 + 536$

241 $232 + 166$ $657 + 342$ $312 + 134$
 $123 + 323$ $398 + 601$ $143 + 255$

242 Числа, позначені літерами A і B , більші за нуль.
У кожній парі виразів знайди той, значення якого
більше.

A	$A - A$	B	$A + B$
$A + B$	$A - B$	B	$B + B$

243 На автоперегонах один автомобіль подолав 335 км,
другий — на 243 км більше, ніж перший, а третій —
на 137 км менше, ніж другий. Скільки кілометрів
подолав третій автомобіль?

244 За 7 однакових книг заплатили b гривень. Скільки
гривень коштує одна книга?
Склади вираз до задачі та знайди його значення,
якщо $b = 42$.

245 Склади за малюнком рівняння і розв'яжи його ме-
тодом підбору.

Правило

Зразок
виконання

Творче
завдання

Назва теми

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ З ЧИСЛАМИ 0, 1, 10, 100

336 $530 - 40$ $530 + 40$ $450 + 50$
 $960 - 340$ $600 + 270$ $999 - 43$

337 Розглянь записи і зроби висновок.
 $1 \cdot 4 = 1 + 1 + 1 + 1 = 4$ $0 \cdot 4 = 0 + 0 + 0 + 0 = 0$
 $1 \cdot a = a$ $0 \cdot a = 0$

338 Добутки $5 \cdot 1$ та $5 \cdot 0$ не можна замінити додаванням однакових доданків. При множенні на 1 і на 0 застосовують такі правила.

При множенні будь-якого числа на одиницю в добутку отримуємо те саме число.
 $a \cdot 1 = a$

При множенні будь-якого числа на 0 у добутку отримуємо 0.
 $a \cdot 0 = 0$

339 $1 \cdot 100$ $0 \cdot 100$ $1 \cdot 20$ $0 \cdot 20$ $1 \cdot 1$ $0 \cdot 0$

340 $420 + 160$ $140 + 690$ $580 - 440$ $830 - 410$

341 За 4 однакові іграшкові машинки потрібно заплатити 36 грн. Скільки гривень коштують 3 такі машинки?

342 Рибалка спіймав 9 окунів, лящів — у 4 рази більше, ніж окунів, а коропів — на 18 менше, ніж лящів. У скільки разів більше коропів, ніж окунів, спіймав рибалка?

343 Відстань між чоловічками 20 клітинок. Скільки клітинок розділятиме чоловічків, коли кожен із них пройде назустріч іншому 8 клітинок?

Усний розрахунок

Підготовчі вправи

Теоретичний матеріал

Завдання на закріплення

● Наведено зразки запису розв'язування задач, рівнянь, письмового виконання арифметичних дій, їх перевірки

41 $x + 6 = 10$

$x = 10 - 6$

$x = 4$

$4 + 6 = 10$

$10 = 10$

Це — **рівняння**. Розв'язати рівняння — означає знайти таке числове значення змінної, при якому рівність буде правильною.

42 Повтори правило і розв'яжи рівняння.

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

$5 + x = 11$

$x + 6 = 12$

91

$$\begin{array}{r} 54 \\ - 32 \\ \hline 22 \end{array}$$

Коли віднімають числа у стовпчик, десятки пишуть під десятками, одиниці — під одиницями.

У стовпчику віднімають спочатку одиниці, а потім — десятки.

92

$$\begin{array}{r} 54 \\ - 23 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 68 \\ - 15 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 57 \\ - 34 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 99 \\ - 46 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 84 \\ - 62 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 55 \\ - 12 \\ \hline \end{array}$$

93

Щоб перевірити віднімання відніманням, треба від зменшуваного відняти різницю. Якщо отримаємо від'ємник, то розв'язання правильне.

$$\begin{array}{r} 77 - 56 = 21 \\ 77 - 21 = 56 \end{array}$$

Виконай віднімання з перевіркою.

$12 - 7$

$36 - 8$

103 Досліді, як додавати двоцифрові числа з переходом через розряд.

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 27 \\ \hline 62 \end{array}$$

104

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 37 \\ \hline 83 \end{array}$$

Пояснення. До 6 додамо 7 — буде 13. Це 1 дес. і 3 од.; 3 од. записуємо під одиницями, а 1 дес. пам'ятаємо (ставимо крапку над десятками). Додаємо десятки: 4 дес. і 3 дес. — буде 7 дес., та ще 1 дес. — буде 8 дес. Записуємо цифру 8 під десятками. Отримали число 83.

129 Розглянь розв'язання задачі, що містить невідоме, позначене буквою.

У Петрика було 24 марки, а в Миколки — в a разів більше. Скільки марок було у Миколки?

П. — 24 м.

М. — ?, в a разів більше, ніж у П.

Розв'язання. $24 \cdot a$ (м.) — було у Миколки.

Відповідь: у Миколки було $24 \cdot a$ марок.

Розв'яжи задачу, якщо $a = 2$.

240

При додаванні трицифрових чисел одиниці додають до одиниць, десятки — до десятків, сотні — до сотень.

$$\begin{array}{r} 524 \\ + 473 \\ \hline 967 \end{array}$$

Виконай додавання письмово.

$$631 + 125 \quad 462 + 313 \quad 311 + 536$$

251

При відніманні трицифрових чисел одиниці віднімають від одиниць, десятки — від десятків, сотні — від сотень.

$$\begin{array}{r} 346 \\ - 215 \\ \hline 131 \end{array}$$

Виконай віднімання письмово.

$$769 - 235 \quad 986 - 524 \quad 825 - 412$$

259

Виконай додавання письмово.

$$635 + 125 \quad 462 + 343$$

$$\begin{array}{r} 264 \\ + 326 \\ \hline 590 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 425 \\ + 287 \\ \hline 706 \end{array}$$

660

Розглянь записи.

$$\begin{aligned} 423 \cdot 2 &= (400 + 20 + 3) \cdot 2 = \\ &= 400 \cdot 2 + 20 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = \\ &= 800 + 40 + 6 = 846 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline 846 \end{array}$$

Поясни письмовий спосіб знаходження добутку чисел 423 і 2. Як треба записувати числа, виконуючи множення письмово?

Виконуючи множення письмово, спочатку множать одиниці на дане число, потім — десятки і т. д.

Виконай множення письмово.

$$212 \cdot 2 \quad 332 \cdot 3 \quad 121 \cdot 4$$

677

Розглянь, як знаходили частку чисел 824 і 2.

$$\begin{aligned} \text{Усно. } 824 : 2 &= (800 + 20 + 4) : 2 = 800 : 2 + 20 : 2 + \\ &+ 4 : 2 = 400 + 10 + 2 = 412. \end{aligned}$$

Письмово. У діленому 824 перше неповне ділене — 8 сотень. Отже, у частці буде три цифри. 8 сотень поділити на 2 — буде 4 сотні. Друге неповне ділене — 2 десятки. 2 десятки поділити на 2 — буде 1 десяток. Третє неповне ділене — 4 одиниці. 4 одиниці поділити на 2 — буде 2 одиниці. Остачі немає.

Обчисли письмово за зразком.

$$642 : 2 \quad 484 : 4$$

$$\begin{array}{r} 8242 \\ - 82412 \\ \hline 0 \end{array}$$

179 Поясни кожен спосіб обчислення.

$230 + 70 = \square\square\square$

$300 - 10 = \square\square\square$

573

Ділене дорівнює добутку частки і дільника.
Якщо в результаті множення не отримали діленого, то при діленні припустилися помилки.

Перевірка

$$72 : 6 = 12$$

$$12 \cdot 6 = 72$$

Виконай ділення з перевіркою.

$$36 : 2$$

$$75 : 3$$

$$420 : 6$$

583

Пригадай! Дію множення можна перевірити дією ділення. Що отримаємо, поділивши добуток на один із множників?

Перевірка

$$28 \cdot 5 = 140$$

$$140 : 5 = 28$$

Виконай множення і зроби перевірку діленням.

$$40 \cdot 10$$

$$3 \cdot 21$$

$$4 \cdot 13$$

- У підручнику запропоновано різноманітні завдання на розвиток обчислювальних навичок

13 Прочитай вирази. Перевір, чи правильно знайшли їхні значення.

$$\begin{array}{ccc} 25 + 1 & 90 - 1 & 53 + 20 \\ 84 - 20 & 73 - 3 & \end{array} \rightarrow \begin{array}{ccccc} 26 & 89 & 73 & & \\ & 64 & 70 & & \end{array}$$

4 Скільки в кожному з даних чисел десятків? одиниць? Розташуй літери в порядку зростання чисел і прочитай слово.

56 А 72 Л 49 М 90 О 63 С

7 Розглянь фрагмент числового ряду. Знайди попереднє й наступне числа для числа 60.

53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

Виконай дії за допомогою числового ряду.

$61 + 1$ $55 - 1$ $59 + 2$ $62 - 2$ $53 + 3$ $61 - 3$

22 Вирази, подані на пазлах, записали у вигляді числового ланцюжка. Перевір, чи правильно це зробили. Чи збігається значення останнього виразу з першим числом у ланцюжку?

53 + 26 42 - 31 79 - 37 11 + 42

$53 + 26 = 79 \rightarrow 79 - 37 \rightarrow 42 - 31 \rightarrow 11 + 42 \rightarrow 53$

150 Прочитай літери у порядку виконання дій і отримаєш слово. Виконай дії.

И С Н
 $\square : (\square - \square) \cdot \square$

$81 : (36 - 27) \cdot 2$

Анаграми

23 Допиши числову «змійку» до краю аркуша в зошиті. Рухаючись угору, додавай число 21; рухаючись униз, віднімай число 12.

+ 21 - 12
18

39 48
18 27 36

Числова змійка

Пазли –
числовий
ланцюжок

Вирази з однаковими значеннями

49 1) Перевір, чи правильно записали парами вирази з однаковими значеннями.

$5 + 8$ $5 + 7$ $4 + 8$ $3 + 8$ $6 + 7$ $5 + 6$

$5 + 8 = 6 + 7$ $4 + 8 = 5 + 7$ $3 + 8 = 5 + 6$

2) Запиши вирази з однаковими значеннями парами.

$7 + 4$ $8 + 7$ $2 + 9$ $6 + 9$ $9 + 3$ $6 + 6$

Числове мереживо

116 Продовж «плести» числове мереживо, поступово додаючи число 2 до кожної отриманої суми, поки у відповіді не буде число 20:

$2 + 2 \rightarrow 4 + 2 \rightarrow 6 + 2 \rightarrow \square + \dots$ до 20.

204 Поясни, як розшифрували слово «лак». Розшифруй інші слова.

Л	І	А	С	Т	К	Ю	О
2	3	4	5	6	7	8	9

$8 : 4 = 2$ Л	$15 : 3 = \square \square$	$35 : 5 = \square \square$
$16 : 4 = 4$ А	$12 : 4 = \square \square$	$9 : 3 = \square \square$
$21 : 3 = 7$ К	$14 : 2 = \square \square$	$30 : 5 = \square \square$

Криптограма

● Заглиблення у тему
«Дослідження таблиць множення та ділення чисел 2-9»

188 Повтори таблицю множення числа 5 і таблицю ділення на 5.

$$\begin{aligned} 5 \cdot 2 &= 10 \\ 5 \cdot 3 &= 15 \\ 5 \cdot 4 &= 20 \\ 5 \cdot 5 &= 25 \\ 5 \cdot 6 &= 30 \\ 5 \cdot 7 &= 35 \\ 5 \cdot 8 &= 40 \\ 5 \cdot 9 &= 45 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10 : 5 &= 2 \\ 15 : 5 &= 3 \\ 20 : 5 &= 4 \\ 25 : 5 &= 5 \\ 30 : 5 &= 6 \\ 35 : 5 &= 7 \\ 40 : 5 &= 8 \\ 45 : 5 &= 9 \end{aligned}$$

189

$\div 4$	$36 - 28 + 12 =$	
$\cdot 5$	$- + =$	
	$- + =$	

$\div 4$	$24 - 8 + 16 =$	
$\cdot 5$	$- + =$	
	$- + =$	

190 «Сплети» числове мереживо: $6 + 8 \rightarrow \square \square \dots$ до 70.

191

a	2	4	1	6	3	6	8	2	0	1	2	2	8	3	2
$a : 4$															
b		2		8		4		9		5		3		6	
$b \cdot 5$															

230 Додай числа трійками до 7; до 17; до 27.

239

Пригадай таблиці множення на 2 і на 3. Запиши всі рівності виду $2 \cdot \square = 3 \cdot \square$ з цих таблиць.

289

За допомогою таблиці множення на 5 можна визначити, скільки п'ятірок потрібно додати, щоб отримати число, яке є в таблиці, або число, якого в таблиці немає. Поясни обидва випадки.

- 411 За допомогою таблиці ділення на 6 і таблиці множення на 5 обчисли всі можливі такі вирази.

$$\square\square : 6 \cdot 5$$

- 415 Випиши попарно вирази з однаковими значеннями.

Зразок. $6 : 2 = 9 : 3$

$36 : 6$	$30 : 5$	$12 : 6$	$15 : 3$
$18 : 6$	$16 : 4$	$30 : 6$	$32 : 4$
$24 : 6$	$36 : 4$	$48 : 6$	$35 : 5$
$54 : 6$	$12 : 4$	$42 : 6$	$10 : 5$

- 440 Коробка, у якій 7 однакових тістечок, коштує 56 грн. Скільки гривень коштують два такі тістечка?

- 337 Розглянь записи і зроби висновок.

$$1 \cdot 4 = 1 + 1 + 1 + 1 = 4 \quad 0 \cdot 4 = 0 + 0 + 0 + 0 = 0$$

$$1 \cdot a = a$$

$$0 \cdot a = 0$$

- 338 Добутки $5 \cdot 1$ та $5 \cdot 0$ не можна замінити додаванням однакових доданків. При множенні на 1 і на 0 застосовують такі правила.

При множенні будь-якого числа на одиницю в добуток отримуємо те саме число.

$$a \cdot 1 = a$$

При множенні будь-якого числа на 0 у добуток отримуємо 0.

$$a \cdot 0 = 0$$

- 339 $1 \cdot 100$ $0 \cdot 100$ $1 \cdot 20$ $0 \cdot 20$ $1 \cdot 1$ $0 \cdot 0$

- 350 Із кожної рівності на множення склади дві рівності на ділення. Зроби висновок.

$$1 \cdot 9 = 9 \quad 3 \cdot 1 = 3 \quad 6 \cdot 1 = 6 \quad 1 \cdot a = a$$

Якщо число ділимо на те саме число, то в частці отримуємо 1.

$$a : a = 1$$

Якщо число ділимо на 1, то в частці отримуємо те саме число.

$$a : 1 = a$$

- 351 $5 \cdot 1$ $5 : 1$ $5 : 5$ $100 \cdot 1$ $100 : 1$ $100 : 100$

- 362 $0 \cdot 6 = 0 \rightarrow 0 : 6 = 0$

При діленні нуля на будь-яке число, що не дорівнює нулю, в частці завжди отримуємо 0.

$$0 : a = 0$$

На нуль ділити не можна!

● Цікаво і нестандартно подано тему «Ділення з остачею»

- 199 Поділи купки монет порівну. Де це можливо? Скільки монет залишиться в кожній купці, де це неможливо?

- 201 Виконай ділення з остачею за зразком.
Зразок: $9 : 2 = 4$ (ост. 1)
Запис читають так: 9 поділити на 2 — у частці буде 4 і в остачі 1.

$13 : 2$ $19 : 2$ $9 : 2$ $17 : 2$

- 202 Використовуючи таблиці ділення на 2 і на 5, склади всі можливі такі рівності.

$$\square\square : 2 = \square\square : 5$$

- 203 Розглянь числовий ряд від 1 до 20.

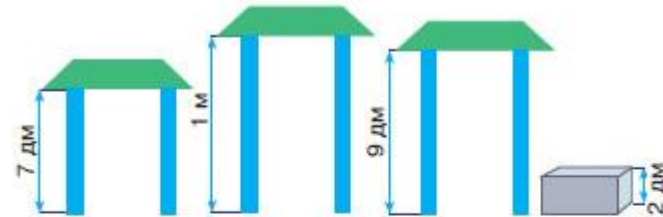

Яке з цих тверджень правильне?

- 1) У ряду є два числа-сусіди, які діляться на 2 без остачі.
- 2) У ряду є два числа-сусіди, які діляться на 2 з остачею.
- 3) Серед усіх чисел-сусідів одне ділиться на 2 без остачі, а інше — з остачею.

- 206 Поміркуй, як із таблиці ділення на 2 (№200) можна отримати рівності на ділення з остачею. Склади і запиши 10 таких рівностей.

- 210 Будівельні блоки заввишки 2 дм ставлять один на одний, доки це можливо. Скільки блоків поміститься під кожною брамою?

- 211 Петрик додавав числа двійками так, щоб сума не перевищила число 11: «Два, чотири, шість, вісім, десять!».
Додай числа двійками до 15; до 16; до 3.

- 212 Повтори таблицю множення на 2.

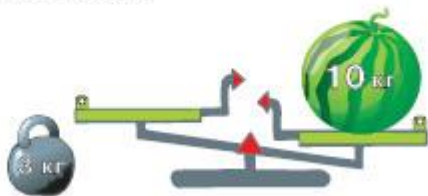
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 2$	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20

- 213 За допомогою таблиці множення на 2 можна визначити, скільки двійок потрібно додати, щоб отримати число, яке є в таблиці, або число, якого в таблиці немає. Поясни обидва випадки.

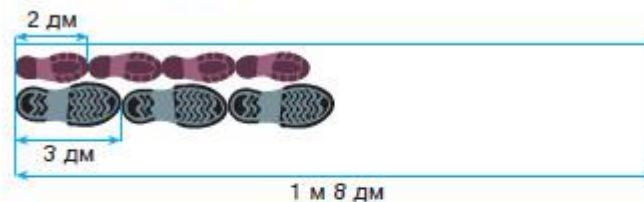
- 214 У крамниці продають смаколики за вказаними цінами. У покупця монети по 2 грн. Скільки монет він заплатить за перший смаколик? другий? третій?

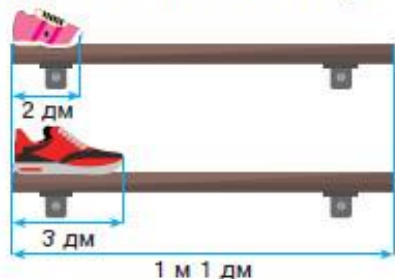
- 229 Яку найбільшу кількість гир масою 3 кг можна покласти на ліву шальку терезів, аби ці гири не переважили кавун?

- 240 Тато і Катруся пройшли «ліліпутськими» кроками однакову відстань. Скільки кроків зробив тато і скільки — Катруся?

- 238 1) У Катрусі довжина кросівки 2 дм. Скільки Катрусиних кросівок можна поставити на полицю завдовжки 1 м 1 дм?
2) У тата довжина кросівки 3 дм. Скільки татових кросівок можна поставити на таку ж полицю?

- 241 Татів слід умовно зобразили трьома помаранчевими клітинками, а Катрусин — двома рожевими. Запиши рівності на ділення з остачею за схематичними малюнками.

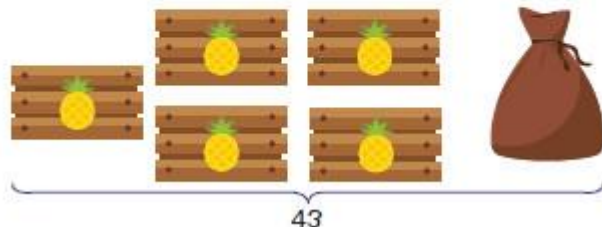

- 242 Запиши кожне число у вигляді суми доданків, один із яких ділиться на 3 без остачі, а другий є остачею.
Зразок. $28 = 27 + 1$
19, 25, 8, 29, 13, 17.

- 251 Вислови припущення, у якій дії виникне остача. Розв'яжи задачу і переконайся.
Компанія мавпочок роздобула 9 пар рукавичок. Кожна мавпочка надягла по 4 рукавички. Скільки мавпочок одягли рукавички? Скільки рукавичок залишилось?

- 279** Вислови припущення, у якій дії виникне остача. Розв'яжи задачу і переконайся.

Із поля зібрали 43 ананаси. Їх розклали порівну в 5 ящиків, а решту поклали в мішок. На скільки менше ананасів у мішку, ніж у кожному ящику?

- 285** Човен може перевезти вантаж масою 33 кг. Яку найбільшу кількість динь масою 5 кг можна покласти в човен, щоб він не потонув?

- 679** Досліди:

- 1) чи може число, що ділиться на 4 без остачі, ділитися на 8 з остачею;
- 2) чи може число, що ділиться на 8 без остачі, ділитися на 4 з остачею.

- 398** Поміркуй, чи можна в результаті ділення числа на 10 отримати остачу 10; остачу, більшу ніж 10. Поясни свою думку.

- 399** Як треба змінити кожне ділене із завдання № 397, щоб отримати остачу 1? остачу 2? остачу 3? остачу 4? остачу 5? Запиши чотири рівності.

- 403** У числовому ряду від 1 до 100 є дев'ять чисел, які діляться на 10 так, що частка дорівнює остачі. Запиши ці рівності.

- 643** Чи може остача від ділення на 6 бути більшою, ніж 6? дорівнювати 6?

Остача завжди менша від дільника.

- 644**
9 яблук

-
7 яблук

Якою буде остача, коли 9 поділимо на 2? 7 поділимо на 2? А якщо поділимо на 2 всі яблука разом?

$$(9 + 7) : 2 = \square$$

Оригінально впроваджується алгебраїчна лінія програми

50 Розв'яжи рівняння, яке відповідає малюнку.

$$5 + x = 8$$

$$5 - x = 8$$

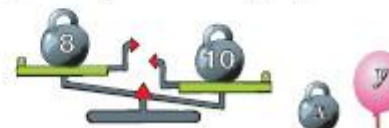

108 У цих рівностях усі числа замінили літерами. Яка літера позначає найбільше число у кожній рівності?

$$A + B = C$$

$$X - Y = Z$$

117 На яку шальку терезів треба поставити гирю, щоб їх урівноважити? Чи вдасться урівноважити терези за допомогою повітряної кульки? Склади і розв'яжи рівняння.

156 Довжини смужок позначили літерами a , b , c . Склади з цими величинами рівності на додавання та віднімання.

333 У кожній рівності знайди літеру, що позначає більше число.

$$S \cdot 5 = T$$

$$O : P = 5$$

$$A : 5 = B$$

504 У кожній рівності знайди літеру, що позначає більше число.

$$T + 20 = U$$

$$K - 20 = F$$

$$P : K = 4$$

516 Усі гири на лівій шальці терезів мають однакову масу. Склади і розв'яжи рівняння за малюнком.

$$\begin{array}{l} x : 5 = 6 \\ x = 6 \cdot 5 \\ x = 30 \\ 30 : 5 = 6 \\ 6 = 6 \end{array}$$

Щоб знайти невідоме ділене, треба частку помножити на дільник.

Розв'яжи рівняння.

$$x : 7 = 8$$

$$x : 4 = 7$$

$$x : 9 = 4$$

597 Чи залишаться терези у рівновазі, якщо на кожну шальку поставити по однаковій гирі?

$$10 = 30 - 20$$

641 Чи залишаться терези в рівновазі, якщо до кожної шальки прив'язати по однаковій повітряній кульці?

$$10 = 30 - 20$$

643 У цих рівностях усі числа зашифрували буквами. Відомо, що найбільше число в кожній рівності знаходять дією множення, а решту чисел — дією ділення. Якими буквами позначено числа, котрі треба шукати дією множення?

$$A \cdot B = C$$

$$E : F = G$$

32 Скільки повітряних кульок можна відв'язати від шальок терезів, не порушуючи їхньої рівноваги?

291 Склади за малюнком рівняння і розв'яжи його методом підбору.

- Система різноманітних творчих завдань у підручнику передбачає послідовну роботу над текстовими задачами

8 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

- Від дошки довжиною 56 см відрізали кусок завдовжки 6 см. Скільки сантиметрів дошки залишилося?
- Паркан завдовжки 43 м продовжили ще на 10 м. Скільки метрів становить довжина паркану тепер?

31 Склади і розв'яжи задачу.

Дівчаток
на 3 більше

Зверни увагу! Напрямок стрілки вказує, яке з чисел більше (або менше).

107 Склади і розв'яжи три взаємно обернені задачі.

126 Розв'яжи задачу за допомогою схеми. Розв'язання запиши діями з поясненням.

Мама зварила варення і заповнила ним дві банки по 3 л та каструлю місткістю 12 л. Скільки всього літрів варення зварила мама?

$$\square \cdot \square \rightarrow \square + \square \rightarrow \square$$

62 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

- У ящику лежало 5 яблук, а груш — на 20 більше. Скільки груш лежало в ящику?

Груш
на 20 більше

- У кошику лежало 5 яблук і 20 груш. На скільки більше груш, ніж яблук, лежало в кошику?

Груш
на ? більше

Пригадайте! Як знайти, на скільки одне число більше (менше) за інше?

181 У лімузин можуть сісти 7 пасажирів, а в джип — 4 пасажирів. Скільки пасажирів поміститься у 5 лімузинах і 7 джипах?

План розв'язування

- Скільки пасажирів поміститься у 5 лімузинах?
- Скільки пасажирів поміститься у 7 джипах?
- Скільки всього пасажирів поміститься в цих машинах?

319 У саду посадили 18 саджанців яблунь у 3 ряди, порівну в кожному, та ряд саджанців вишень. Скільки саджанців вишень посадили, якщо їх було на 5 більше, ніж саджанців яблунь в одному ряду? Який із поданих виразів є розв'язанням задачі?

- а) $18 : 3 - 5$; б) $18 : 3 + 5$; в) $3 \cdot 5 + 18$.

- 342 У відрі вміщується 12 л молока, а в глечик — у 3 рази менше. Скільки потрібно таких глечиків, щоб розлити 28 л молока?

Склади подібну задачу, розв'язанням якої був би вираз $54 : (30 : 5)$.

- 345 Діти купили коробку з п'ятьма піріжками за 40 грн. Олег заплатив за 3 піріжки, а Іринка — за решту. Скільки гривень заплатила кожна дитина?

Олег

- 354 На скільки частин потрібно розрізати третю частину піци, щоб отримати шосту частину? Полічи, скільки всього вийде шостих частин.

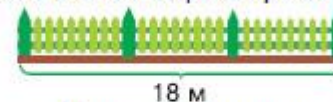

- 364 Два однакові зошити коштують 12 грн. Скільки гривень коштують три такі зошити?

План розв'язування

- 1) Скільки гривень коштує один зошит?
- 2) Скільки гривень коштують три такі зошити?

- 390 Довжина трьох однакових секцій огорожі 18 м. Яка довжина п'яти таких секцій огорожі?

18 м

План розв'язування

- 1) Скільки метрів становить довжина однієї секції огорожі?
- 2) Скільки метрів становить довжина п'яти таких секцій огорожі?

- 460 Склади і розв'яжи задачу за даними таблиці.

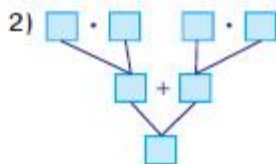
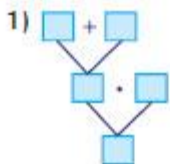
Ціна	Кількість	Вартість
Однакова		14 грн
		?

- 503 Щоб пошити 7 однакових костюмів, потрібно 28 м тканини.

Доповни умову і постав запитання до задачі так, щоб її можна було розв'язати двома діями.

- 505 У коробці 6 круасанів. Четверо друзів хочуть купити круасани й поділити їх порівну. Яку найменшу кількість таких коробок їм потрібно купити?

- 587** У коробці з шахами 8 білих і 8 чорних пішаків. Скільки пішаків у семи таких коробках?
Розв'яжи задачу двома способами, скориставшись схемами.

- 723** Маса 7 однакових індиків 56 кг. Яка маса 9 таких індиків?

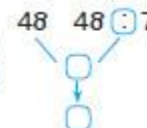
Маса одного індика	Кількість	Загальна маса
Однакова	7	56 кг
	9	?

Склади і розв'яжи обернену задачу, в якій потрібно знайти число 9.

Маса одного індика	Кількість	Загальна маса
Однакова	7	56 кг
	?	72 кг

- 45** Ігор зі своїми батьками пішов у туристичний похід. У суботу вони подолали відстань 13 км, а в неділю — на s км більше. Скільки кілометрів пройшов Ігор за два дні?
Склади вираз і розв'яжи задачу, якщо $s = 2$; $s = 4$.

- 68** Склади і розв'яжи задачу за поданою схемою та запитанням «На скільки більше...».

- 109** Тридцять шість кілограмів яблук розклали в однакові ящики. Скільки ящиків знадобилося?
Доповни задачу даними, яких не вистачає, і розв'яжи її.

- 207** З однієї вишні зірвали 16 кг вишень, а з другої — 24 кг. Усі вишні розсипали в ящики, по 8 кг у кожний. Скільки ящиків використали?
Розв'яжи задачу двома способами.

- 327** У трьох селищах 828 будинків: у першому і другому — 558 будинків, а в другому і третьому — 615. Скільки будинків у третьому селищі?
Чи є в цій задачі зайві дані? Які саме?

● Подано достатньо завдань для опрацювання теми «Величини»

- 1 На українських грошових купюрах є портрети великих українців. Пригадай, кого зображено на цих купюрах.

- 2 Скільки гривень коштує кожна іграшка?

- 3 В одному дециметрі 10 сантиметрів.
 $1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$

В одному метрі 10 дециметрів.
 $1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$

Запиши, вставляючи потрібні числа. Що спільного у кожній парі рівностей?

Зразок.

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = 13 \text{ см}$$

$$6 \text{ м } 3 \text{ дм} = 63 \text{ дм}$$

$$10 + 3 = 13$$

$$60 + 3 = 63$$

$$5 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \square \text{ см}$$

$$4 \text{ м } 5 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$$

$$50 + 1 = \square \square$$

$$40 + 5 = \square \square$$

33

В одній гривні 100 копійок.
 $1 \text{ грн} = 100 \text{ к.}$

- 1) Скільки потрібно таких монет, щоб отримати 1 грн?
2) Виконай дії спочатку з гривнями, а потім — із копійками.

$$23 \text{ грн } 60 \text{ к.} + 12 \text{ грн } 10 \text{ к.} = \square \square \text{ грн } \square \square \text{ к.}$$

$$48 \text{ грн } 90 \text{ к.} - 17 \text{ грн } 20 \text{ к.} = \square \square \text{ грн } \square \square \text{ к.}$$

- 64 Склади і розв'яжи задачу за виразом, використовуючи у запитанні слова «На скільки дорожче...».

$$56 \text{ грн } 70 \text{ к.} - 32 \text{ грн } 40 \text{ к.}$$

- 140 У таблиці наведено назви всіх дванадцяти місяців року.

Яким кольором позначено зимові місяці? весняні місяці? літні? осінні?

З якого місяця починається рік? Яким місяцем закінчується?

Які місяці тривають 31 день? 30 днів?

У якому місяці кількість днів змінюється?

Січень	Лютий	Березень	Квітень
1 31	2 28 (29)	3 31	4 30
Травень	Червень	Липень	Серпень
5 31	6 30	7 31	8 31
Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
9 30	10 31	11 30	12 31

100 років — це століття (вік).

313 $6 \cdot 6$ $6 \cdot 9$ $4 \cdot 8$ $35 : 5$ $24 : 6$ $20 : 4$
 $4 \cdot 6$ $5 \cdot 7$ $36 : 6$ $40 : 5$

314 Пригадай, що таке доба. Скільки у добі годин? у годині хвилин?

В 1 добі 24 години.
 В 1 годині 60 хвилин.
 В 1 хвилині 60 секунд.

1 доба = 24 год
 1 год = 60 хв
 1 хв = 60 с

315 Цей годинник показує 3-тю годину, 5 хвилин і 10 секунд. На які числа вказуватиме хвилинна стрілка кожного годинника через 20 хвилин?

326 Котру годину показує годинник справа? Скільки часу минуло між показами годинників А і Б? між показами годинників В і Г?

341 Виконай дії за зразком.

Зразок.

$1 \text{ м} - 1 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$

$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$

$10 \text{ дм} - 1 \text{ дм} = 9 \text{ дм}$

$6 \text{ м} - 5 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$

$5 \text{ дм} - 3 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

$4 \text{ дм} - 2 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

369 Іринка виготовила закладку завдовжки 4 см, а Дмитрик — завдовжки 8 см. Чия закладка довша? У скільки разів?

Щоб знайти, у скільки разів одне число більше (менше) за друге, треба більше число поділити на менше.

370 У скільки разів величина, подана зліва, менша від величини, поданої навпроти справа?

4 грн

20 грн

6 м

18 м

5 кг

40 кг

394 У скільки разів кожна величина, подана на жовтому фоні, більша за величину, подану навпроти на блакитному фоні?

4 м

8 м

16 м

24 м

32 м

3 грн

9 грн

15 грн

21 грн

27 грн

6 кг

18 кг

24 кг

48 кг

54 кг

430 Пригадай, скільки в одній годині хвилин.

1 год = 60 хв

Годину можна скласти:

- із половин — $30 + 30 = 60$ (хв)
- із третин — $20 + 20 + 20 = 60$ (хв)
- із четвертих частин — $15 + 15 + 15 + 15 = 60$ (хв)
- із п'ятих частин — $12 + 12 + 12 + 12 + 12 = 60$ (хв)
- із шостих частин — $10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 = 60$ (хв)

Знайди всі ці частини на кругових діаграмах.

12 Пригадай!

1 ц = 100 кг

1) Маса води в цих відрах 1 ц. Скільки кілограмів води в одному відрі?

2) Запиши в кілограмах.

2 ц = кг

5 ц = кг

10 ц = кг

719 Виконай дії з іменованими числами.

5 грн 40 к. + 2 грн 10 к.

15 м 20 см : 5

3 грн 50 к. + 6 грн 20 к.

3 м 4 см · 9

31 Скільки копійок ти отримаєш у кожному випадку, замінивши гривні дрібнішими монетами?

5 грн + 60 к. = к.

7 грн + 0 к. = к.

9 грн + 90 к. = к.

104 $800 - 200$ $999 - 99$ $999 - 1$
 $880 - 80$ $777 + 1$ $300 + 30 + 3$

105 В одному сантиметрі 10 міліметрів.
 $1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$
 В одному дециметрі 100 міліметрів.
 $1 \text{ дм} = 100 \text{ мм}$
 В одному метрі 1000 міліметрів.
 $1 \text{ м} = 1000 \text{ мм}$

Запиши в міліметрах: 1 см, 2 см 5 мм, 8 см 3 мм, 1 дм, 1 м.

106 Накресли відрізок АВ завдовжки 8 мм.

153 Запиши в кілограмах.

$5 \text{ ц } 40 \text{ кг} = \square\square\square \text{ кг}$

$8 \text{ ц } 20 \text{ кг} = \square\square\square \text{ кг}$

$6 \text{ ц } 30 \text{ кг} = \square\square\square \text{ кг}$

$9 \text{ ц } 99 \text{ кг} = \square\square\square \text{ кг}$

154 Виконай віднімання.

$1 \text{ ц} - 1 \text{ кг} = \square\square \text{ кг}$

$5 \text{ ц} - 20 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square\square \text{ кг}$

320 $5 \text{ м } 2 \text{ дм} \square 5 \text{ м } 20 \text{ см}$

$9 \text{ кг } 650 \text{ г} \square 9 \text{ кг } 605 \text{ г}$

 $3 \text{ дм } 2 \text{ см} \square 3 \text{ м } 1 \text{ дм}$

$2 \text{ ц } 8 \text{ кг} \square 8 \text{ кг } 200 \text{ г}$

$6 \text{ м } 8 \text{ см} \square 6 \text{ м } 8 \text{ дм}$

$1 \text{ кг} \square 1 \text{ г}$

147 1 кілограм = 1000 грамів.
 $1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$

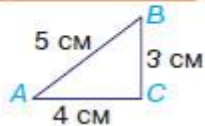
Маса буханця хліба 860 г. На скільки грамів потрібно збільшити масу буханця, щоб вона становила 1 кг?

- Логічно, послідовно й нестандартно подано геометричну лінію програми. Запропонована цікава система завдань на розвиток просторової уяви

19

Периметром трикутника називають суму довжин його сторін.

Знайди у трикутнику ABC сторони AB , BC і AC . Яка з них найдовша? Обчисли периметр трикутника.

70

Назви точки, які містяться всередині прямокутника $OPRS$.

195

Яка пряма перетинає коло? Яка пряма проходить поза колом?

215

Наклейки перевернули малюнком донизу і перемішали. Якого кольору кожна наклейка з протилежного боку?

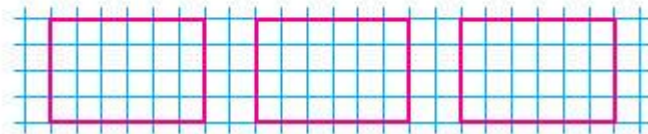
233

Знайди всі фігури, які можна сумістити в результаті їхнього повертання.

271

Накресли в зошиті три такі прямокутники. Перший розділи на 2 однакові частини, другий — на 3 однакові частини, третій — на 4 однакові частини. У якій частині прямокутника більше клітинок: у половині, третині чи чверті?

- 307 Накресли прямокутник зі сторонами 4 см і 2 см. Знайди його периметр.

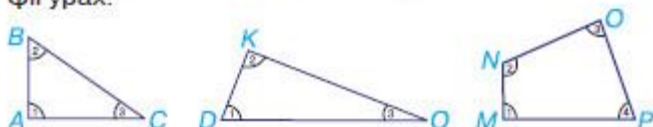
- 310 Коло можна накреслити за допомогою циркуля. Точку O , навколо якої обертається циркуль, називають **центром** кола. Накресли три кола з радіусами відповідно 1 см, 2 см, 3 см. Знайди їхні діаметри.

- 322 Накресли два кола з радіусами відповідно 2 см і 4 см. Намалюй на кожному з них циферблат годинника і стрілками вкажи час, коли ти прокидаєшся і коли лягаєш спати.

- 332 Накресли відрізок AB , довжина якого менша, ніж 6 см, але більша, ніж 4 см.

- 734 За допомогою косинця знайди прямі кути в цих фігурах.

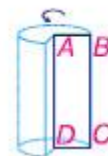
- 119 На малюнку зображено **циліндр**. Два плоскі круги — це **основи** циліндра. Криволінійну поверхню називають **бічною поверхнею** циліндра.

- 120 Три циліндри пофарбували і прокотили по паперу. Визнач, де чий слід.

- 131 Аркуш паперу зігнули вдвоє і з обох боків намалювали стрілки, що вказують один напрям. Чи вказуватимуть ці стрілки один напрям, якщо аркуш розгорнути?

- 133 Якщо прямокутну рамку $ABCD$ обернути довкола однієї сторони, то в повітрі отримаємо циліндр. Яка сторона рамки опише бічну поверхню циліндра?

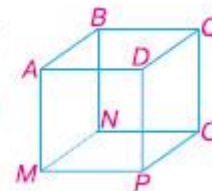

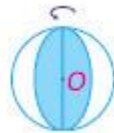
- 165 На малюнку зображено **конус**. Плоский круг — це **основа**, а криволінійна поверхня — **бічна поверхня** конуса. Яка точка є вершиною конуса?

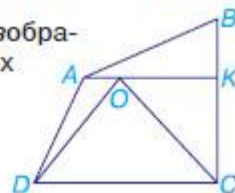
- 215 Таку об'ємну фігуру називають **кубом**. AB, BC, CD та ін. — **ребра** куба. A, B, C, D та ін. — **вершини** куба. $ABCD, ADPM$ та ін. — **грані** куба. Назви всі інші ребра, вершини та грані куба.

- 185 Якщо круг обертати довкола одного з його діаметрів, то в повітрі отримаємо кулю. Чи можна стверджувати, що центр цього круга є водночас і центром кулі?

- 186 Розглянь малюнок. Скільки тут зображено трикутників? прямокутних трикутників?

- 664 Циліндр декілька разів занурювали у воду і щоразу креслили лінію, що відділяла мокру частину його поверхні від сухої. Опиши, як занурювали циліндр у кожному випадку.

- Для розвитку критичного мислення, осмислення різних життєвих ситуацій та творчого застосування набутих умінь подано систему завдань на роботу за таблицями, схемами, діаграмами та графіками

545 У таблиці наведено дані про продаж холодильників у магазині. Чому в деяких графах стоять прочерки? Що означають числа, записані у графі «всього»? Поділи кожне число із цієї графи на 7. Про що ти дізнаєшся?

	Перший тиждень	Другий тиждень	Третій тиждень
Понеділок	—	4	1
Вівторок	2	7	2
Середа	8	2	1
Четвер	1	6	4
П'ятниця	4	—	1
Субота	6	1	1
Неділя	2	1	—
Всього	23	21	10

413 Морський пором перевозить пасажирів за кордон і в зворотному напрямку. Номер рейсу і кількість пасажирів позначено на циферблаті.

- 1) Скільки часу тривав кожен рейс?
- 2) На якому рейсі було найбільше пасажирів?
- 3) Скільки людей поїхало за кордон, якщо це були пасажери всіх непарних рейсів?
- 4) Куди поїхало більше пасажирів: за кордон чи назад у країну?
- 5) Від початку першого рейсу минуло 11 годин. Що ми дізнаємось, поділивши 11 на 2?

- 561 1) Кожен квадрат на зображених діаграмах відповідає числу 7, а кожен прямокутник — остачі від ділення на 7. Серед поданих чисел знайди ті, які ілюструють дані діаграми. Запиши рівності на ділення з остачею.

11, 29, 22, 38, 47, 60.

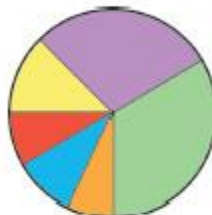
- 2) Яке число виявилось «зайвим»? Побудуй відповідний стовпчик діаграми.

- 654 Пригадай, скільки годин має доба.

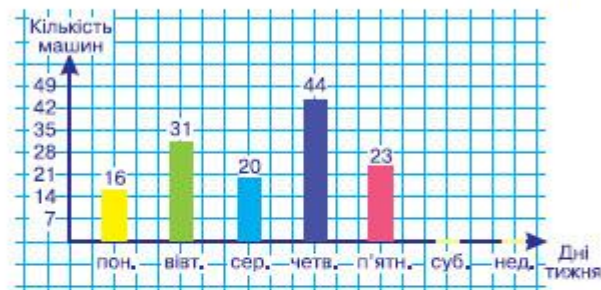
1 доба = 24 год

Іванко зобразив у вигляді діаграми одну добу зі свого життя, позначивши кожен проміжок часу, коли він щось робив, іншим кольором.

- Скільки проміжків часу зображено на діаграмі?
- Іванко спав 8 годин. Яка це частина доби і яким кольором її позначено?
- Значну частину доби хлопчик гостював у бабусі. Скільки часу тривали гостини: більше, ніж сон; стільки ж, як сон; менше, ніж сон?
- Найменшу частину доби Іванко витратив на комп'ютерні ігри. Яким кольором позначено цей проміжок часу?

- 564 На діаграмі зображено, скільки автомобілів надходило в порт із заводу кожного робочого дня протягом тижня. Далі їх вантажили на баржі, по 7 автомобілів на кожну. Заповнені баржі відправляли одразу, а машини, що не помістилися, залишали в порту, доки їх не набиралося ще на одну баржу.

Дай відповіді на запитання.

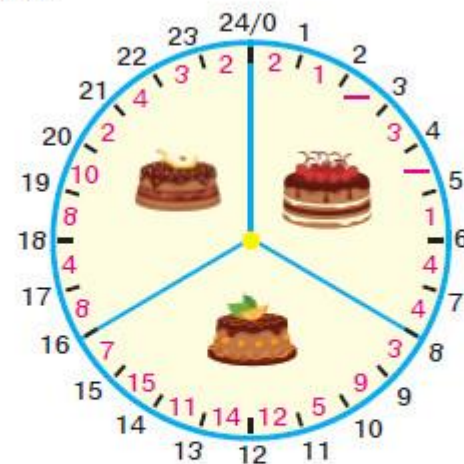
- Скільки барж із автомобілями відправляли з порту кожного робочого дня?
- У який день тижня відправили першу баржу, заповнену автомобілями, що залишилися? Другу таку баржу?

- 664 У таблиці наведено дані про випуск автомобілів кожної робочої години. Що означають числа, записані у графі «всього»? Поділи кожне з них на 8. Про що ти дізнаєшся?

	Перша зміна	Друга зміна	Третя зміна
1-ша година	2	4	3
2-га година	4	2	3
3-тя година	1	5	2
4-та година	6	—	1
5-та година	—	1	—
6-та година	3	7	1
7-ма година	4	1	4
8-ма година	1	2	1
Всього	21	22	15

- 677 Кафе на вокзалі працює в три зміни і продає торти цілу добу.

На круговій схемі години роботи кафе позначено чорним кольором, а кількість проданих тортів — червоним.

Дай відповіді на запитання.

- 1) Коли починається кожна зміна? Коли вона закінчується?
- 2) Чому вгорі схеми позначено два числа?
- 3) Що означають червоні rischi?
- 4) Поміркуй, о котрій годині буде починатися і скільки годин триватиме кожна зміна, якщо кафе буде працювати у 4 зміни.

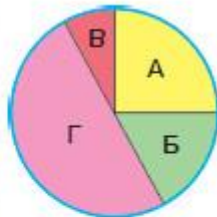
778 Розглянь кругову діаграму і прочитай числа.

25, 50, 10, 15.

- 1) Якою літерою позначено частину, що відповідає найбільшому числу? найменшому числу? Установи відповідність між літерами та числами за зразком.

Зразок. А → 25

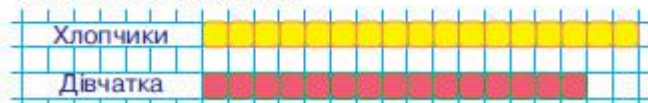
- 2) Поміркуй, який вигляд буде мати діаграма, коли суму цих чисел поділити на їхню кількість. Зобрази схематично.

292 У таблиці подано показники температури повітря кожного дня тижня. Побудуй графік за даними таблиці.

День тижня	пон.	вівт.	сер.	четв.	п'ятн.	суб.	нед.
Температура повітря, °C	+6	+8	+4	+7	+4	+2	+1

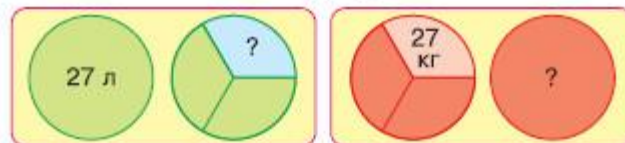
197 На діаграмі кількість хлопчиків у класі позначено жовтим кольором, а кількість дівчаток — червоним. Кого в цьому класі більше: хлопчиків чи дівчаток? Чому ти так вважаєш?

274 Результати вимірювання температури повітря впродовж тижня Оля подала у вигляді таблиці, а Андрій — у вигляді графіка. Чим відрізняються таблиця і графік? Що в них спільного?

День тижня	пон.	вівт.	сер.	четв.	п'ятн.	суб.	нед.
Температура повітря, °C	+2	+4	+1	+2	+4	+6	+5

689 Виконай обчислення за діаграмами.

- У підручнику запропоновано завдання для роботи в парах, різні за складністю завдання творчого характеру, що дозволяють здійснювати диференційоване навчання. Завдання поступово ускладнюються, але відповідають віковим особливостям третьокласників

51 Складіть, розв'яжіть і порівняйте задачі. Доведіть, що вони взаємно обернені.

1)	Було 15	З'їли 6	Залишилось ?
2)	Було 15	З'їли ?	Залишилось 9
3)	Було ?	З'їли 6	Залишилось 9

Робота в парах

547 Мама поїхала на тиждень у відрядження і залишила дітям 40 цукерок. Діти розподілили цукерки так, щоб кожного дня з'їдати їх однакову кількість, а решту відклали, щоб відсвяткувати мамин приїзд у неділю. Скільки цукерок діти з'їли разом із мамою?

554 Аби стрибнути в довжину якнайдалі, у результаті розбігу спортсмен повинен опинитися максимально близько до контрольної позначки, але наступати на неї не має права. Кому це вдасться, той і переможе.
Довжина доріжки 5 м 7 дм. Перший спортсмен робить кроки завдовжки 6 дм, другий — 7 дм. Хто з них переможе?

644 Жерстяну смужку скрутили в кільце, з'єднавши заклепками отвори *A* і *B* та *Б* і *Г*. Які пари отворів слід з'єднати заклепками, щоб отримати кільце з другої смужки?

670 Склади і розв'яжи задачу про пряники за малюнком.

130 За два дні садівники обкопали 83 груші: першого дня — 6 рядів, по 8 груш у кожному ряду, а другого дня — 5 рядів. По скільки груш у кожному ряду обкопували другого дня, якщо їхня кількість у ряду однакова?

Кількість груш в одному ряду	Кількість рядів	Усього груш
8	6	83
?	5	

Якою є дана задача щодо задачі № 100?

129 Кожна клітинка на малюнку відповідає 4 км на місцевості. Знайди відстань між деревами.

● Запропоновано цікаві практичні ігрові задачі – моделі

- 21 Турист і туристка вирушили з однієї точки у протилежних напрямках. Туристка зробила 45 кроків, а турист — на 21 крок менше. Скільки кроків їх тепер розділяє?

- 220 Поясни, як поділили 13 на 3 за допомогою коробок із тістечками.

$$13 : 3 = 4 \text{ (ост. 1)}$$

- 131 Паперову смужку склали за зразком. Кожна її частинка має довжину 2 см. Яка довжина цієї смужки?

- 231 У казковій крамниці продають іграшки за вказаними цінами. У покупця купюри по 3 золотих. Скільки купюр він заплатить за першу іграшку? другу? третю? четверту?

- 257 Надувна куля може підняти вантаж масою 4 кг. Яку найбільшу кількість таких куль можна прив'язати до коробки масою 13 кг, щоб вона все одно не зрушила з місця?

- 259 Довжина сторони квадратної плитки 4 дм. Скільки таких цілих плиток знадобиться, щоб викласти доріжку завдовжки 30 дм?

- 266 1) Зелена деталь від конструктора має довжину 2 см. Яку найбільшу кількість таких деталей можна поставити в рядок, щоб його довжина не перевищила 1 дм 3 см?

- 2) Червона деталь від конструктора має довжину 3 см. Яку найбільшу кількість таких деталей можна поставити в рядок, щоб його довжина не перевищила 1 дм 3 см?

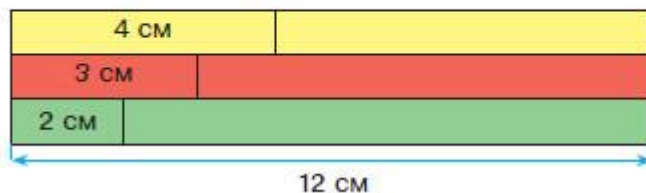

- 3) Жовта деталь від конструктора має довжину 4 см. Яку найбільшу кількість таких деталей можна поставити в рядок, щоб його довжина не перевищила 1 дм 3 см?

- 267 1) Будь-яку жовту деталь можна замінити на дві зелені. Скільки зелених деталей потрібно, щоб замінити 5 жовтих?
2) Будь-які 2 червоні деталі можна замінити на три зелені. Скільки зелених деталей потрібно, щоб замінити 6 червоних?

- 272 Три однакові за довжиною доріжки виклали жовтими, червоними і зеленими деталями. У якій доріжці найбільше деталей?

- 287 У казковій крамниці продають чарівні речі за вказаними цінами. У покупця купюри по 5 золотих. Скільки купюр він заплатить за першу річ? другу? третю?

- 294 1) Пригадай умови задач про зелену, червону і жовту деталі від конструктора (№ 266).

- 2) Синя деталь від конструктора має довжину 5 см. Скільки сантиметрів не вистачить, якщо одну синю деталь замінити на три зелені?

- 714 Якщо з'єднати парами отвори жерстяної смужки, як показано на малюнку, то можна отримати петлю. Які отвори другої смужки треба з'єднати попарно, щоб отримати петлю?

- 295 1) Будь-які 2 сині деталі можна замінити на 5 зелених. Скільки зелених деталей потрібно, щоб замінити 4 сині?
2) Будь-які 3 сині деталі можна замінити на 5 червоних. Скільки червоних деталей потрібно, щоб замінити 6 синіх?

- 409 Дванадцять шоколадок потрібно поділити між вісьмома дітьми порівну. Скільки цілих шоколадок і скільки частин шоколадки отримає кожна дитина? Які це будуть частини?

У навчально-методичний комплект входить:

- **Математика. Робочий зошит. 3 клас (Ч. 1, Ч. 2)**

Будна Н.О., Беденко М.В.

У посібнику подано оригінальні, різні за складністю вправи та завдання на удосконалення обчислювальних навичок учнів, на розвиток логічного та творчого мислення.

- **Математика. Конспекти уроків. 3 клас**

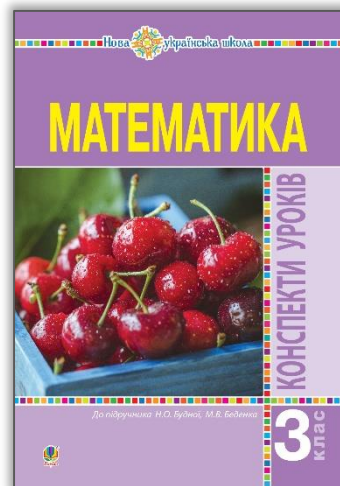
Будна Н.О., Шост Н.Б.

У посібнику подано розгорнуті плани-конспекти уроків з математики. Запропоновано завдання для індивідуальної, фронтальної та групової роботи, усного рахунку, зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, практичні та ігрові види робіт, різноманітні творчі завдання для роботи над задачами, завдання логічного характеру тощо.

- **Математика в таблицях. 3 клас**

Шост Н.Б.

Таблиці з математики для 3 класу — елемент навчально-методичного комплексу, який рекомендується використовувати на уроках фронтально під час пояснення, закріплення, узагальнення знань, умінь і навичок учнів.

У навчально-методичний комплект входить:

- **Математика. Задачі, вправи, тести. 3 клас**

Будна Н.О.

У збірнику запропоновано завдання для поглиблення, закріплення та автоматизації навичок обчислень, вправи для усного рахунку, а також задачі, вправи й творчі завдання.

- **Математика. 1000 задач. Збірник**

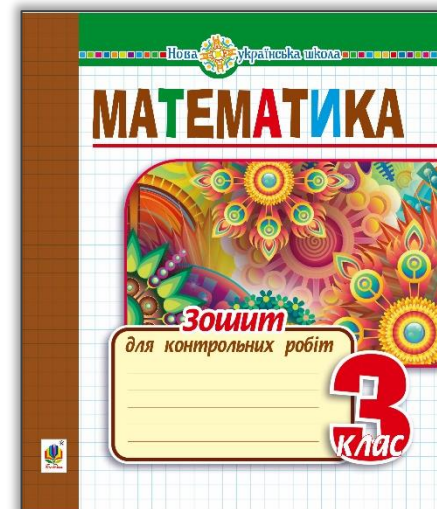
Беденко М.В.

У посібнику «Математика. 1000 задач» запропоновано завдання для поглиблення, закріплення навчального матеріалу, вправи для усного рахунку, задачі, різноманітні творчі завдання.

- **Математика. Зошит для контрольних робіт. 3 клас.**

Будна Н.О.

У посібнику запропоновано тексти 8 контрольних робіт, по 2 варіанти у кожній. Посібник містить сторінки для аналізу контрольної роботи. Кожен варіант є окремим блоком сторінок.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!